

ERHVERVSJURA

INGEN GARANTI FOR GODE RÅD

SIKKERHED: Loven om juridiske rådgivere og den nyere lov om finansielle rådgivere har et fælles problem. De fokuserer for lidt på at øge kvaliteten af rådgivningen til den enkelte forbruger.

LARS BO LANGSTED
professor,
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

erhverv@jp.dk

Som ganske almindelig privatperson har man en gang imellem brug for at få et godt juridisk råd. Andre gange har familien brug for et godt økonomisk råd. »Skal jeg sige til min kommende arbejdsgiver, at jeg er gravid?« henholdsvis »bør vi optage et flekslån, når vi tænker på vores arbejdssituation og den mellemkommende udbetaling af din pensionsopsparing?«.

Det er typer af spørgsmål, der kan have stor betydning for den enkelte, og hvor forkerte svar kan være ødelæggende for ens situation. Har man et juridisk problem, vil man normalt gå til en advokat. Det er en person med en lang juridisk uddannelse, han er ansvarsforsikret og undergivet en række etiske regler.

Der er samtidig en lang praksis ved domstole, nævn, råd og udvalg, der stiller nogle krav til indholdet af rådgivningen, til kvaliteten af det klienten får at vide.

Har man brug for økonomisk rådgivning, kan man gå ned i sin bank, man kan gå til en investeringsrådgiver eller måske til en revisor. Det er brancher, der også er reguleret ved lov, hvor der er styr på uddannelsen af de enkelte medarbejdere/udøvere (meget styr på uddannelsen til revisor), og hvor der tillige er en lang praksis med mere eller mindre tydelige krav til kvaliteten af rådgivningen.

Så langt, så godt. Igennem de seneste 20 til 25 år har lovgiver (og mange andre) haft blik for på den ene side, at konkurrence kan være en sund og god ting, og på den anden side, at en vis form for kontrol kan være nødvendig i forhold til visse brancher.

Fra tid til anden opstår der enkeltsager, og nogle gange kommer der politisk fokus på noget. For ca. 10 år siden var der kommet fokus på konkurrenceforhold og liberale erhverv, og lovgiver fandt på, at der nu skulle være en særlig stand, der kunne konkurrere med advokaterne, nemlig såkaldte »juridiske rådgivere«.

For et år siden kom lovgiver i tanker om, at der skulle være noget mere åbenhed og konkurrence i forhold til bankernes rådgivning af forbrugere, og derfor fandt man på, at der nu skulle være en særlig stand, der skulle kunne det, nemlig såkaldte

»finansielle rådgivere«.

At sammenligne de to love på de to områder er ganske enkelt mageløst. De er hver især skulpturelle monumenter over, hvordan det ikke skal gøres, over hvordan "for lidt" bliver "alt for lidt", og hvordan "for meget" bliver "alt for meget". De er nok også hver især symptomatiske for, at den ene lov (den om juridisk rådgivning) er blevet til før finanskrisen, og den anden lov (den om finansielle rådgivning) er blevet til efter.

Endelig afspejler deres fokus ganske givet også, at lov om juridisk rådgivning er blevet født i Justitsministeriet af primært jurister, hvor lov om finansielle rådgivning er blevet født i Erhvervs- og Vækstministeriet (eller måske i Finanstilsynet?) af primært ikke-jurister.

De udspringer begge af et par nogenlunde identiske baggrundsønsker. Disse ønsker er formuleret lidt forskelligt i forarbejderne, men helt grundlæggende kan man sige, at de begge ønsker at fremme noget konkurrence til eksisterende brancher/erhverv, samtidig med at man ønsker at indføre en beskyttelse af kunderne i disse nye brancher, i hvert fald når kunderne er forbrugere. Deres fælles karakter må kunne sammenfattes til, at de begge er forbrugerbeskyttelseslove med et konkurrencefremmende formål. Og her hører enigheden så op.

Lov om juridisk rådgivning åbner "branchen" op for enhver charlatan eller superspecialist, juridisk uddannet eller tømrerlærling. Det eneste fælles krav er, at man skal oplyse, hvilken uddannelsesmæssig baggrund man har, om overhovedet nogen. Der er ikke noget krav om, at den juridiske rådgiver har en ansvarsforsikring, han eller hun skal blot fortælle den potentielle klient om, hvorvidt rådgiveren er forsikret, og hvis det er tilfældet, om der allerede er lavet træk på forsikringssummen.

Rådgivningsaftalen skal være skriftlig, men der er sådan set ingen krav til indholdet. Der er naturligvis heller ingen krav om, at man skal lade sig registrere endstige godkende noget sted. Man pudser messingskiltet, smækker det op på døren, og så er man kørende. Ultraliberalisme for fuld udblæsning kunne man også kalde det.

Retssikkerheden varetages af Forbrugerombudsmanden, der fører tilsyn med området, og der er blevet udstedt en bekendtgørelse om "god skik" for juridisk rådgivning. Der står ganske

vist heller ingenting om, hvad god skik indholdsmæssigt vil sige.

Her 10 år efter lovens vedtagelse er der f.eks. fortsat rygende uenighed blandt de lærde om det helt overordnede, nemlig hvorvidt "god skik for juridisk rådgivning" indholdsmæssigt er det samme som "god advokatskik".

Hvor lov om juridisk rådgivning synes at være groet i et ultraliberalistisk bed, med de ulemper det nu har, er lov om finansielle rådgivning helt klart groet i et bed under den oplyste enevælde. Her regerer "vi alene vide", og det kan da godt være, at andre måtte have en anden mening, men den er bare ikke lige så god som vores, og så er det jo godt, at der os, der bestemmer.

Lov om finansielle rådgivere indfører en helt ny stand. Hvis man »i sin erhvervmæssige hoved- eller bibeskæftigelse« vil »yde rådgivning om finansielle produkter til forbrugere«, skal man have Finanstilsynets tilladelse.

Finanstilsynet fastsætter

nærmere regler om kompetencekravene til de ansatte hos den finansielle rådgiver. Lovgiver har indskrænket sig til at pippe lidt om, at de ansatte skal have »tilstrækkelige kompetencer til at yde en forsvarlig rådgivning«. Finanstilsynet påser, at medlemmer af bestyrelse og direktion har »fyldestgørende erfaring«, de må ikke have overtrådt lovgivning, der »indebærer risiko for«, at de ikke vil passe deres job på »betryggende måde«, og hvis tilsynet skulle have taget fejl, eller ledelsesmedlemmerne har opført sig skuffende, så kan tilsynet naturligvis også selv stritte sådanne medlemmer ud af ledelsen.

Spørger man, hvem der fører tilsyn med loven, er svaret ikke overraskende: »Finanstilsynet«. Spørger man endelig, om der da så ikke i denne lov er regler for indholdet af den rådgivning, det hele handler om, er svaret nej. Det er helt uomtalt i de fem tætskrevne A4-sider, som lovens (meget lange) 30 §§'er fylder, bortset fra altså

at disse rådgivere skal »drive virksomhed i overensstemmelse med redelig forretningskik og god praksis inden for området«.

Hvem bestemmer så, hvad det er, for der er jo ikke nogen branche endnu, der kan have dannet en sådan praksis? Rigtigt gættet: Finanstilsynet.

Af lovtekniske grunde står der ganske vist, at det er tilsynets minister, der fastsætter disse regler, men det skal man ikke lade sig narre af. Det mest overraskende ved loven er sådan set, at Finanstilsynet ikke også har hjemmel til selv at udsende bødeforelæg til virksomhederne. For så kunne de klare det hele selv: udstedelse af reglerne, håndhævelse af reglerne og sanktionering til de skurvede hoveder, der ikke har forstået visdommen i reglerne.

Ikke blot lov om finansielle rådgivere, men hele lovkomplekset på det finansielle område, er for tiden besjælet af en massiv tyrkeretro på, at det er kvantiteten af reglerne – og meget gerne

reglerne om kontrol, sanktion og gabestok – der er afgørende for en velfungerende sektor med en god forbrugerbeskyttelse, og ikke kvaliteten af reglerne.

Samtidig må det undre dybt, at samfundet delegerer så megen magt og så megen kompetence til Finanstilsynet på alle finansielle områder, på trods af at der vist endnu aldrig i verdenshistorien har været bare et eksempel på, at en enkelt myndighed besad den ypperste kompetence på et område og aldrig kunne tage fejl. Der er imidlertid masser af eksempler på myndigheder, der mente, at det var tilfældet for netop deres vedkommende.

Begge de her omtalte love fokuserer i deres indhold kun på "udenomsværkerne", på trods af at det reelle problem er eller kan være kvaliteten af den rådgivning, der gives til den enkelte forbruger. Hvor ville det være forfriskende med en lovgivning, der for en gangs skyld tog fat om sagens kerne.

Skal, skal ikke? God rådgivning kan være belejlig. Modelfoto: Floresco Productions

